

След като Фердинанд с посочените в началото на тази книга средства успя да стане фактически пълновластен господар в страната, естествено бе щото воденето на външната политика да падне от само себе си в неговите ръце. Той бе, който води външната политика на България от падането на Стамболова до своето собствено падане. Политиката, която той провеждаше, бе собствена негова политика, която в много отделни пунктове съвпаднаше привидно с интересите на нацията, но чиято ръководна идея и крайна цел, както вече посочихме, нямаша нищо общо с тия на нацията. В отделните малки успехи, които България постигна през неговото царуване и които се дължат по-скоро на твърде важното географско положение на страната, на нейните природни богатства, както и на ценните, признати от всички, качества на българския народ, лишените от по-широк поглед и от способността за самостоятелно мислене чуждестранни публицисти виждаха резултати на едни едва ли не достигащи до гениалност дипломатически способности на цар Фердинанд и го бяха провъзгласили за велик дипломат. Наистина, България е имала винаги министри на външните работи и то най-видни политически лица — шефове на партии, но не бяха те, които водеха тази политика, които знаеха нейните тайни и нейните цели. Ония, които си въобразяват, че са водили външната политика на България, не са били, в същност, освен едни мантии, които Фердинанд си е намятал в зависимост от нуждите на политическия момент или, както той сам е казвал, неговите министри са били считани от него като марионетки, на които той е дърпал вървите.*)

*) Ernest Daudet. Ferdinand I-er p. 203.